

Spiritualisering van het leven

Op 23 september 1924 sloot Rudolf Steiner zijn karmavoor- dracht af met de vraag: “Hoe brengen we spiritualiteit in het huidige leven?” Daarna moest hij zijn activiteiten wegens ziek- te onderbreken. Toch hield hij op Michaëlsavond nog een korte voordracht. Welke aanwijzing wilde hij mondeling met zijn laat- ste krachten geven? Met die vraag herkauwde ik Steiners laatste voordracht, opmerkzaam op de aanwijzingen die het leven me bracht.

Deze zomer verraste het lot me met een nieuw gezichtspunt. Tijdens een referaat op een ledenavond in Zeist werd de kar- mavoordracht toegelicht waarin Steiner de samenwerking tus- sen Michaël en Gabriël tussen 1510 en 1879 besprak.¹ Omdat dit mijn vraag naar de spiritualisering van het leven vanuit een nieuwe hoek belichtte, nam ik ook die karmavoordracht in mijn meditatieve onderzoek mee.

Over die samenwerking tussen beide aartsengelen zei Steiner het volgende. Zodra Christus de Zon verliet en naar Aarde afdaal- de, liet Michaël de kosmische intelligentie mee omlaag stromen. In de achtste eeuw was die intelligentie geheel op Aarde aan- gekomen waardoor mensen voor het eerst in de geschiedenis *zelf* konden denken. Vanaf het eind van die eeuw ontwikkelden zelfdenkers in Bagdad de basis voor een waardenvrije natuurwe- tenschap. Enkele eeuwen later ontbrandde in Europa de strijd tussen realisten en nominalisten, over de vraag of ideeën wer- kelijk bestaan, of slechts namen zijn. Zou Michaël in zijn komen- de regentschap nog een basis vinden waarop hij het kosmische denken kon ontplooiën? De voorwaarden daarvoor schiep hij tussen 1510 en 1879, samen met de toenmalige tijdgeest Gabriël. In kosmische hoogten verzorgde Michaël een bovenzinnelijke school, die in de eerste helft van de negentiende eeuw in een bovenaardse cultus uitmondde. In machtige imaginaties toon- de hij hoe mensen een modern, twintigste-eeuws Christendom spiritueel konden grondvesten. Ondertussen bereidde Gabriël het fysiek-etherische lichaam van de mensheid voor, opdat de Christus-impuls daarin een aanknopingspunt kon vinden.

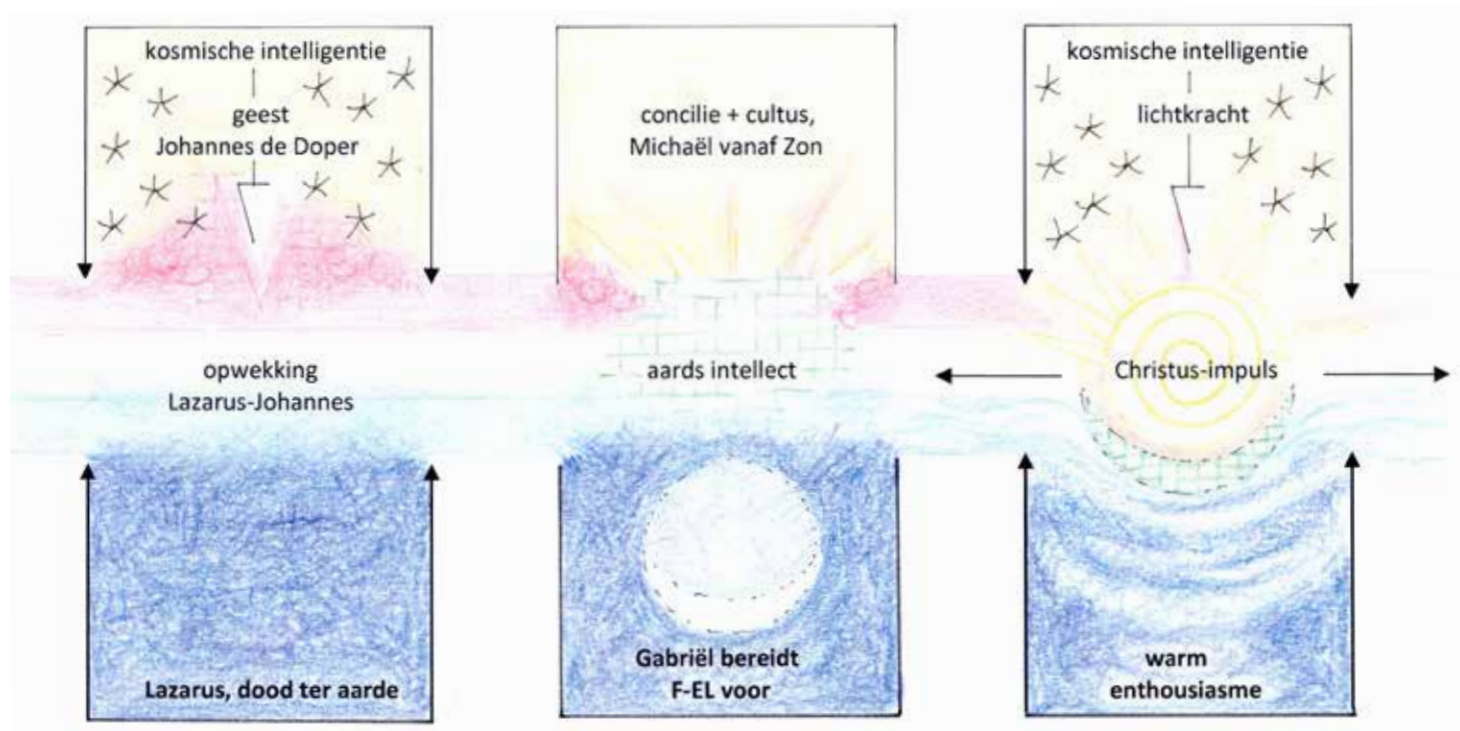
Mens en mensheid

Kennelijk had Gabriël de eerder altijd door hem bevorderde bloedverwantschappen verruimd tot de hele mensheid. Maar toen Steiner zijn karmavoor drachten hield, domineerden in veel landen juist bloedbanden en nationalisme, kwam in Duitsland het nationaalsocialisme op. Wat klopte er niet? Waarom beklem- toonde Steiner dat de Christus-impuls nog niet werkzaam was geweest? Levend met die vragen realiseerde ik me ineens dat rond 1933 de *etherische* Christus zou verschijnen. Diens werk- zaamheid vond haar aanknopingspunt in de door Gabriël voor- bereide fysiek-etherische diepten! Enthousiast greep ik mijn kleurpotloden, kleuren zoekend die pasten bij de samenwerking tussen Gabriël en Michaël. Toen ik vervolgens Steiners laat- ste voordracht herlas, viel me iets nieuws op: De woorden van Christus deden de geest van Johannes de Doper afdalen, wek- ten Lazarus als Lazarus-Johannes op. Wat in hoogten en diep- ten gescheiden was, verbond zich tot één mens. Nadat ik ook dit getekend had, vroeg ik me af hoe die vereniging van hoog- ten en diepten, van geest en lichaam nu zou kunnen werken. De bewustzijnsziel waaraan wij tegenwoordig werken richt het leven volgens Steiner geheel naar nuttigheidscriteria in, daarbij bar weinig medeleven tonend. Die dorre intellectualiteit kunnen we volgens hem alleen in spiritualiteit transformeren, dankzij de kracht en geestdrift die ontstaan wanneer we onszelf in een gro- ter verband zien.

Dat aards intellect het zien van mezelf in een wat groter verband belemmert, merkte ik toen ik als student ongewenst zwanger raakte. Koel op mijn afstuderen gericht, koos ik verstandig en doelgericht voor abortus. Tot de NVSH-arts me nuchter beves- tigde dat ik zwanger was en er als reactie op haar woorden onverwacht innerlijke warmte omhoog golfde. Onderweg naar huis bezon ik me op de bron daarvan, wat tot een woordeloos gesprek tussen mij en mijn ongeboren kind leidde. Dankzij dit gesprek schouwde ik een gezamenlijke toekomst die me aan- sprak en koos ik intuïtief voor het moederschap. Daar nu op reflecterend besef ik hoe gevaarlijk aards intellect kan zijn. Dodelijk voor mijn ongeboren kind en mij de kans op moeder- schap ontnemend. Omdat ik vermoed dat de Christus-impuls in ons woordeloze gesprek werkzaam was, gaf ik ook dit gesprek en alle zich in de loop der tijd openbarende resultaten ervan kleur.

Het gesprek

Steeds weer tastend naar passende kleuren, vormen en woorden, rondde ik mijn drieluik na ettelijke pogingen af. Mijmerend over de oogst werd me steeds duidelijker dat de lichtkracht van het woord tegenwoordig in het gesprek kan werken. Anders dan in

fysiek-etherisch lichaam mens / mensheid

33 AD:
Opwekking Lazarus-Johannes

1510 – 1879:
Samenwerking Michaël en Gabriël

na 1933:
Christus-impuls in het gesprek

het begin van onze jaartelling werkt de Christus-impuls nu niet meer in één richting zoals bij de opwekking van Lazarus-Johannes, maar helend en karma-vereffenend in het gesprek. Bezonnen geestgericht luisteren transformeert minieme delen van ons lichaam tot dragende liefde, geestdrift voor een zich openbarende toekomst en inzichtslucht. Zo kunnen wij elkaar opwekken!

Sinds Christus zich etherisch met het hele mensen-wereld-wezen² verbond, is hij Heer van ons lot. Hij kan zijn werkzaamheid echter alleen ontplooien als wij responsief zijn, als we ons openstellen voor elkaar. Als we beseffen dat we etherisch gezien één geheel zijn, kunnen we dankzij de Christus-impuls het leven spiritualiseren. Vrij handelend op grond van geest kunnen we aan een sociale toekomst voor de hele mensheid bouwen.

Laten we daarom het gesprek aangaan, ook met diegenen die we het liefst zouden mijden. Laten we gehoor geven aan Steiners slotwoorden op die Michaëlsavond van 1924 en het liefdewoord van de wereldwil met vrucht in onze hoge doelen opnemen. Laten we vruchtbaar zijn! ||

¹ Tweede Arnhemse Karmavoordracht van 19 juli 1924

² Uit eerste strofen grondsteenspreuk

De *Michaël-Imaginatie* sprak Rudolf Steiner bij zijn laatste toespraak op 28 sep 1924

Michaël-Imaginatie

Gij, aan zonnemachten ontsproten,
licht schenkende, wereld zegenende
geestesmachten – tot Michaëls stralenkleed
zijt ge voorbestemd door het godendenken.

Hij, de Christusbode, duidt in u
op mensdragende, heilige wereldwil;
gij, heldere wezens van de etherwereld,
draagt het woord van Christus naar de mens.

Zo verschijnt de heraut van Christus,
aan de wachtende, dorstende zielen;
straalt voor hen uw lichtend woord uit
in de wereldtijd van de geestemens.

Gij, leerlingen in geestesonderricht,
neemt Michaëls wijze wenken,
neemt het liefdewoord van de wereldwil
met vrucht in uw hoge zielendoelen op.